

KULTUREN

Skegrie 14:11

Skegrie mölla

Trelleborgs kommun, Skåne

Antikvarisk medverkan

Restaurering av fönster och dörrar 2018

KULTURMILJÖRAPPORT 2018:36

ERIK BLOMQVIST

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	2
Administrativa uppgifter	2
Byggnadshistorik	3
Dokumentation före åtgärder	3
Genomförda arbeten	3
Material:	10
Iakttagelser under arbetet/ Avvikelser	10

Inledning

Denna rapport gäller antikvarisk medverkan och dokumentation vid dörr- och fönsterrenovering på Skegrie mölla. Bidrag och tillstånd är beviljade för restaurering av elva fönsterbågar varav nytillverkning av en båge samt renovering av tre dörrblad samt nytillverkning av ett nytt dörrblad.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsen dnr: 434-26658-2017

Fastighetsbeteckning: Skegrie 14:11

Kommun: Trelleborg

Arbetshandlingar: Skyddsbestämmelser 2004-09-30, Utförandebeskrivning daterad 2017-09-05, bidrag och tillstånd beviljat 2018-02-16

Fastighetsägare: Skytts härads hembygdsförening

Byggleddning: Ragnhild Knutsson, Skytts härads hembygdsförening

Entreprenör: Snickeribolaget i Höllviksnäs AB – snickeri och glasning Bernd Grundmann, - måleriarbeten Bengt Förnvik

Antikvarisk medverkan: Kulturen i Lund

Startdatum: 2018-08-14

Slutmöte: 2018-10-05

I skyddsbestämmelserna för anläggningen, beslutade 2004-09-30, anges under fjärde punkten att "vård och underhållsarbete skall utföras på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena inte minskar samt med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till anläggningens egenart.". Vidare anges vid underhåll att byte av färgsättning eller ändring av material eller färgtyp kräver skriftligt tillstånd från länsstyrelsen.

Byggnadshistorik

Skegrie mölla är uppförd 1895 som en så kallad Jordholländare. Möllan drevs fram till 1947 och donerades till Skytts härads hembygdsförening 1966. Idag speglas en miljö så som det såg ut vid sekelskiftet 18/1900. Fönstren tillhörande möllan är av olika ålder. Flera av fönsterbågarna som är utbytta har avvikande beslag profilering och har inte skarvade glas som de äldsta bågarna har.

Dokumentation före åtgärder

Glaset i de äldre bågarna är skarvade med överlapp utan spröjs och karmarna har i sen tid klätts in i plåt. Fönsterbågarna och dörrarna var målade med plastfärg och flera av bågarna hade syntetiskt kitt vilket gjort att mycket av snickerierna skadats hårt av rötan. Dokumentation före renoveringen finns i utförandebeskrivningen 2017-09-05.

Genomförda arbeten

Arbetet har i huvudsak genomförts i enlighet med arbetsbeskrivningen. Vid borttagning av gammal färg har inga tydliga lager av kulörer andra än vit eller vit-beige kunnat iakttas. Att färgen är beige beror sannolikt på att underliggande färg (linolja) gulnat. Fönstren på plan I var i sämst skick och där behövdes flera bottenstycken ersättas. På plan II har en enstaka trälagning behövts. Nya glas som ersatts har satts med skarv. En befintlig båge utan delade glas har lämnats kvar eftersom bågen, glaset och kitt var i bra skick. Samtliga moderna (ett tiotal) fönsterlås har ersatts med traditionella gjutna stormhaspar. Färgen är struken med fullgod täckning.

Fönsterbågar

Underliggande vit-beige färglager. Dåligt kitt borttaget med kittlampa. Entreprenören har lämnat visst "ojämnt" kitt som de bedömt ha fortsatt god teknisk funktion och därför inte varit motiverat att ta bort.

Till vänster: Nyttillverkat Fönster II¹ med skarvade glas och återanvända beslag. Profilerung på fönster. *Till höger:* Fönster II¹ utvändigt från marken.

Nyttillverkat Fönster III från insidan.

Renoverat Fönster III^{II} med skarvade glas och delvis återanvända beslag. Övre beslag som var moderna vred har bytts mot Stormhaspe 5067 från Eskilstuna Kulturbeslag.

Fönster I på bottenplan med visst "ojämnt" kitt kvarlämnat.

Dörrar

Entrédörr åt söder, högra dörrbladet nytillverkat med spontade brädor och tvärlåer som spikats lika befintligt utförande. Då fotot togs satt gångjärnen provisoriskt med torxs kruvar. Dessa är nu ersatta med spårskruv.

Nytt dörrblad med återanvända beslag till vänster. Några av fyrkantsmuttrarna har under åren bytts ut på flera av dörrbladen, varför det är viktigt att bevara övriga kvarvarande fyrkantsmuttrar. Beslagen och muttrar var inte målade då fotot togs men detta är nu utfört. Tillfälliga torxs kruvar (högra bilden) nu bytta till spårskruv.

En av de gamla dörrarna hade begynnande röta i nedre delen, dock för lite för att motivera att göra en trälagning. Redan efter grundmålningen hade linolfärgen gjort virket hårdare igen. Så länge dörrarna sköts med regelbunden målning och eventuellt att man, varje år, stryker rå linolja i dörrbladens underkant kommer dörrarna hålla många år till.

Material:

Virke – Stamvara A kvalitet. Sättersågen

Kitt – Äkta linoljekitt från Dana Lim

Färg – Ottosson Färgmakeri AB

Beslag – Nya beslag från Eskilstuna Kulturbeslag

Iakttagelser under arbetet/ Avvikelser

Entreprenaden påbörjades senare än beräknat vilket gjort att projektet genomförts under tidspress. Entreprenören kallade inte till arbetsplatsbesök i planerad ordning vilket försvårat arbetet med antikvarisk medverkan. Uppgifter om virkeskvalitet för trälagningar har därför varit nödvändigt att i efterhand intygas av Snickeribolaget i Höllviksnäs AB. Dörrarna till norra entrén släpade efter i entreprenaden och är per dags datum inte klara utan ska strykas en sista gång innan de hängs tillbaka. Förarbetet och grundmålningen har dock bedömts vara väl utförd och Snickeribolaget har lovat att dörrarna ska hängas tillbaka v.45. I övrigt ska entreprenaden vara genomförd enligt tillståndsbeslut 2018-02-16 med tillhörande handlingar.

FÖNSTERPLAN

2017-08-31

